

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 27.11.2013
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga
förfaranden**

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

1. Detta förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv syftar till att fastställa EU-övergripande gemensamma miniminormer om rättigheter för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för barn som är föremål för förfaranden enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF (förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder).
2. Stockholmsprogrammet¹ lade starkt fokus på att stärka individens rättigheter i straffrättsliga förfaranden. I punkt 2.4 uppmanar Europeiska rådet kommissionen att lägga fram förslag till en strategi i flera steg för att stärka misstänkta och tilltalades rättigheter genom att fastställa gemensamma miniminormer med avseende på rätten till en rättvis rättegång. Denna åtgärd utgör också en del av EU:s agenda för barns rättigheter, som Europaparlamentet, Regionkommittén, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Europarådet, tillsammans med nyckelaktörer som Unicef, barnombudsmän i medlemsstaterna och det civila samhället, har bidragit till².
3. Tre åtgärder har redan antagits, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden³ (oktober 2010), Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden⁴ (maj 2012) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet⁵. Åtgärder om rätt till provisorisk rättshjälp för frihetsberövade misstänkta eller tilltalade läggs fram i form av ett paket tillsammans med detta initiativ och ett direktiv om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden.
4. I detta förslag till direktiv fastställs särskilda minimiregler om rättigheter för misstänkta eller tilltalade barn i straffrättsliga förfaranden. Direktivet främjar således tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), särskilt artiklarna 4, 6, 7, 24, 47 och 48, som vilar på artiklarna 3, 5, 6 och 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*), såsom dessa tolkats av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad *Europadomstolen*). Europadomstolen fastställer i sin rättspraxis normer om särskilt skydd för sårbara personer, särskilt barn. Av denna rättspraxis följer bland annat att rättvisa förfaranden och rätten till en rättvis rättegång förutsätter att berörda

¹ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, KOM(2011) 60 slutlig.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 1.6.2012, s. 1).

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (EUT L 294, 6.11.2013, s. 1).

personer har förmåga att förstå vad som står på spel i förfarandet och att delta och utöva sina rättigheter på ett effektivt sätt samt omfattas av skydd för privatlivet. Mot denna bakgrund bör en förstärkning av rättssäkerhetsgarantier för barn bli föremål för särskilda bestämmelser i detta direktiv.

5. Dessa åtgärder bör tillämpas med hänsyn till barnets bästa i enlighet med artikel 24 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.
6. Misstänkta eller tilltalade barn ska erkännas som sådana och bemötas med respekt, värdighet och professionalism, på ett personligt och icke-diskriminerande sätt, närhelst de kommer i kontakt med den behöriga myndigheten inom ramen för straffrättsliga förfaranden. Detta bör även underlätta barnets återanpassning i samhället efter det att de konfronterats med det straffrättsliga systemet. De rättigheter som anges i detta direktiv tillämpas på barn på ett icke-diskriminerande sätt, också med hänsyn till deras uppehållsstatus.
7. Denna åtgärd läggs fram tillsammans med en rekommendation från kommissionen om rättssäkerhetsgarantier för sårbara misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och sårbara personer som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder.
8. Förslaget bygger på artikel 82.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
9. Rätten till ett effektivt rättsmedel, rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar fastslås i artiklarna 47 och 48 i stadgan och i artikel 6 i Europakonventionen. Möjligheten att effektivt utöva dessa rättigheter beror i stor utsträckning på den misstänktes eller tilltalades förmåga följa med i och delta fullt ut i förfarandet, vilken kan vara begränsad på grund av ålder, omognad eller funktionshinder. När det gäller barn och sårbara vuxna innebär detta att särskilda åtgärder behöver vidtas för att se till att de på ett effektivt sätt kan delta i förfarandena och utnyttja sin rätt till en rättvis rättegång i samma utsträckning som andra misstänkta eller tilltalade⁶.
10. På grund av avsaknaden av en gemensam definition av sårbara vuxna och med hänsyn till överväganden rörande subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna har kommissionen i detta skede avstått från att utvidga tillämpningsområdet för detta direktiv till sårbara vuxna. Kommissionen kommer i stället att anta en rekommendation där medlemsstaterna uppmanas att införa ett antal garantier för sårbara personer.

2. RESULTAT AV SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

11. Den 23 september 2011, den 26 april 2012 och den 11 december 2012 hölls tre möten med experter. Företrädare för medlemsstaterna och en panel bestående av experter från Europarådet, det internationella förbundet för domare och åklagare på ungdoms- och familjerättens område och FN samt läkare och jurister som är specialiserade på barn diskuterade åtgärder som skulle kunna vidtas på EU-nivå för att stärka skyddet för barn och sårbara vuxna i straffrättsliga förfaranden.
12. Kommissionen har utförts en konsekvensbedömning för att underbygga sitt förslag. Rapporten om konsekvensbedömningen finns på <http://ec.europa.eu/governance>.

⁶ Europadomstolens vägledande princip vid bedömningen av om det föreligger en potentiell överträdelse av artikel 6 i Europakonventionen när det gäller misstänkta eller tilltalade som kan anses vara sårbara har varit att fokusera på huruvida personen har kunnat "delta effektivt" i sin rättegång.

3. FÖRSLAGETS RÄTTSLIGA ASPEKTER

Artikel 1 – Syfte

13. Syftet med detta direktiv är att fastställa minimiregler om rättigheter för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och barn som är föremål för ”förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder”.

Artikel 2 – Tillämpningsområde

14. Detta direktiv är tillämpligt på barn i bemärkelsen personer som är under 18 år vid den tidpunkt då de blir misstänkta eller anklagas för att ha begått ett brott, fram till dess att förfarandena har avslutats.
15. Nationella bestämmelser om åldersgränsen för straffrättsligt ansvar för barn kommer inte att påverkas av detta direktiv. Detta är den ålder då ett barn blir straffrättsligt ansvarigt för sina handlingar.
16. I vissa medlemsstater blir barn som har begått en handling som definieras som ett brott inte föremål för straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, utan andra former av förfaranden som kan leda till vissa restriktiva åtgärder (t.ex. skyddsåtgärder eller utbildning). Sådana förfaranden omfattas inte av detta direktiv.

Artikel 3 – Definition

17. I enlighet med internationella rättsliga instrument⁷ ska var och en som är under 18 år betraktas som ett barn.

Artikel 4 – Barns rätt till information

18. Barnet ska utan dröjsmål informeras om sina rättigheter enligt detta direktiv. Detta är ett komplement till de rättigheter som föreskrivs i artiklarna 3–7 i direktiv 2012/13/EU, med undantag för mindre förseelser i enlighet med artikel 2.2 i direktiv 2012/13/EU.
19. Om barnet är frihetsberövat ska den rättighetsinformation som ska lämnas till barnet i enlighet med artikel 6 i direktiv 2012/13/EU även innehålla en hänvisning till de rättigheter som fastställs i detta direktiv.
20. Detta direktiv bör genomföras i enlighet med de normer som fastställs i direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden.

Artikel 5 – Rätt till information för den person som har föräldraansvar

21. Detta direktiv föreskriver ytterligare kompletterande skydd när det gäller att underrätta den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen för att ta hänsyn till barns särskilda behov, såvida det inte är till skada för de straffrättsliga förfarandena mot den berörda personen eller andra straffrättsliga förfaranden.
22. Med *person som har föräldraansvar* avses varje person eller institution som har föräldraansvar för ett barn i enlighet med definitionen i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar.
23. Den person som har föräldraansvaret har en mycket viktig roll när det gäller att säkerställa moraliskt och psykologiskt stöd samt adekvat vägledning för barnet. Personen med föräldraansvar har goda förutsättningar att bidra till att främja det misstänkta barnets rätt till försvar (t.ex. genom att utse försvarare eller fatta beslut

⁷ Artikel 1 i FN:s konvention om barnets rättigheter.

om att överklaga ett avgörande). Dessutom är föräldrarna också juridiskt ansvariga och kan ställas till civilrättsligt ansvar för barnets beteende.

24. Denna bestämmelser är en återspeglning av internationella regler, exempelvis riktlinjerna från Europarådets ministerkommitté om barnanpassad rättskipning, Pekingreglerna och FN:s allmänna förklaring nr 10 om barns rättigheter i samband med rättskipning som rör unga (2007).
25. Om det skulle strida mot barnets intresse att informera den person som har föräldraansvar bör denna rätt inte tillämpas. Detta kan till exempel vara fallet om den person som har föräldraansvar har varit inblandade i samma brott som barnet anklagas för och det därför föreligger en intressekonflikt. I så fall ska en annan lämplig vuxen informeras och tillfrågas om att närvara. Med *annan lämplig vuxen* avses en släkting eller en person (annan än den som har föräldraansvar) med en social förbindelse till barnet, som kan antas sköta kontakter med myndigheterna och göra det möjligt för barnet att utöva sina processuella rättigheter.

Artikel 6 – Rätt till försvarare

26. Denna artikel garanterar obligatorisk tillgång till försvarare för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden.
27. I artikel 6.3 c i Europakonventionen och artiklarna 47 och 48 i stadgan garanteras den enskildes rätt till tillgång till försvarare. Direktiv 2013/48/EU innehåller allmänna bestämmelser om en sådan rätt för alla misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden. Direktivet ger dock misstänkta eller tilltalade möjlighet att avstå från rätten att biträdas av en försvarare. I detta direktiv föreskrivs som en ytterligare garanti att barn inte kan avstå från denna rätt.
28. Europadomstolen har vid upprepade tillfällen framhållit vikten av att barn har tillgång till biträde av en försvarare redan från början av förfarandet och under polisförhör, vilket antyder att ett avstående från denna rätt kan innebära betydande risker för dem. Vikten av att barn har tillgång till en försvarare erkänns också i alla relevanta internationella regler, exempelvis riktlinjerna från Europarådets ministerkommitté om barnanpassad rättskipning⁸, Pekingreglerna⁹ och FN:s allmänna förklaring nr 10 om barns rättigheter i samband med rättskipning som rör unga (2007)¹⁰.
29. När det gäller vissa mindre förseelser skulle det dock vara oproportionerligt att kräva tillgång till försvarare. Detta gäller särskilt mindre trafikförseelser, smärre överträdelser av kommunala föreskrifter och mindre brott mot allmän ordning, som i vissa medlemsstater betecknas som brott. För sådana överträdelser behöver andra behöriga myndigheter än allmänna åklagarmyndigheter eller domstolar som är behöriga i brottmål inte säkerställa sådan obligatorisk tillgång till försvarare som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 7 – Rätt till en individuell bedömning

30. Denna artikel garanterar att ett barn har rätt till en individuell bedömning. En sådan individuell bedömning behövs för att identifiera barnets särskilda behov av skydd, utbildning, fostran och återanpassning i samhället, så att det därigenom går att fastställa om och i vilken utsträckning han eller hon är i behov av särskilda insatser i

⁸ Punkterna 37 till 43.

⁹ Punkt 15.1.

¹⁰ Punkt 49.

samband med de straffrättsliga förfarandena. Ett barns personliga förutsättningar, mognad och ekonomiska och sociala bakgrund kan variera avsevärt.

31. Den individuella bedömningen bör äga rum i ett lämpligt skede av förfarandet och i alla händelser innan åtal väcks. Den bör dokumenteras i enlighet med nationella lagstiftning.
32. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8 i direktiv 2011/36/EU bör man under den individuella bedömningen ägna särskild uppmärksamhet åt barn som deltagit i brottslig verksamhet som de har tvingats att begå i egenskap av offer för människohandel.
33. Omfattningen och noggrannheten av en sådan bedömning kan anpassas med hänsyn till brottets svårhetsgrad och den påföljd som blir aktuell om barnet befinnas skyldigt till det påstådda brottet. Till exempel har hänsyn tagits till att en mer ingående bedömning kan vara motiverad när det är fråga om ett allvarligt brott som rån eller mord.
34. Den individuella bedömningen bör uppdateras under hela de straffrättsliga förfarandena och tidigare individuella bedömningar av barnet får användas, om de har uppdaterats.
35. Medlemsstaterna får göra undantag från detta krav när det med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet vore oproportionerligt att utföra en individuell bedömning, oavsett om barnet tidigare har kommit i kontakt med de behöriga myndigheterna i samband med straffrättsliga förfaranden. I sådana fall bör en barnavårdsmyndighet underrättas om att en individuell bedömning inte har utförts.

Artikel 8 – Rätt till medicinsk undersökning

36. Barns rätt till en medicinsk undersökning utförd av en läkare samt adekvat medicinsk vård under hela frihetsberövandet omfattas av rekommendationer i internationella rättsliga instrument, t.ex. FN:s allmänna förklaring nr 10 om barns rättigheter i samband med rättskipning som rör unga (2007). Barn är, på grund av sin låga ålder och fysiska och mentala omognad, mer sårbara för dålig behandling och hälsoproblem än andra kategorier av misstänkta eller tilltalade. Ofta kanske de inte ens kan ge uttryck för sina hälsoproblem på ett tydligt sätt. Därför krävs särskild omsorg för att garantera deras integritet, särskilt vid frihetsberövande.
37. Ett barn som är frihetsberövat bör ha rätt till en medicinsk undersökning på begäran av den person som har föräldraansvar, en annan lämplig vuxen eller barnets försvarare. Den medicinska undersökningen bör utföras av en medicinsk expert.
38. I händelse av förlängning av frihetsberövandet eller av åtgärder som har vidtagits mot barnet, bör det också finnas möjlighet att göra en ny medicinsk undersökning.
39. Om den medicinska undersökningen av ett barn leder till slutsatsen att de åtgärder som planerats under de straffrättsliga förfarandet mot barnet (t.ex. förhör eller frihetsberövande) är oförenliga med barnets allmänna mentala och fysiska tillstånd, bör de behöriga myndigheterna vidta lämpliga åtgärder i enlighet med nationell lagstiftning (t.ex. uppskjutande av förhör, medicinsk behandling av barnet). Vederbörlig hänsyn bör tas till barnets bästa.

Artikel 9 – Förhör med barn

40. Förhör med barn är en potentiellt riskfylld situation där barnens processuella rättigheter och värdighet inte alltid respekteras och deras sårbarhet inte beaktas så som den borde.
41. För att säkerställa ett tillräckligt skydd för barn som inte alltid har förmåga att förstå innehållet i förhör som de deltar i, inbegripet eventuella polisförhör, bör förhören alltid spelas in med ljud och bild. Det skulle emellertid vara orimligt att kräva att de behöriga myndigheterna säkerställer ljud- och bildupptagning i alla situationer. Vederbörlig hänsyn bör tas till ärendets komplexitet, det påstådda brottets svårhetsgrad och hur allvarlig påföljd som kan komma i fråga. Om ett barn är frihetsberövat bör förhör emellertid alltid spelas in.
42. Sådana inspelningar, som ska säkerställa klarhet beträffande förhörens innehåll och kontext, bör endast vara åtkomliga för de rättsliga myndigheterna och förfarandets parter. Offentlig spridning av inspelningarna bör förhindras. Vidare bör förhörens längd och utformning samt förhörstakten anpassas till barnets ålder och mognad.

Artikel 10 – Rätt till frihet

43. Människors rätt till frihet och säkerhet finns inskriven i artikel 5.1 i Europakonventionen och i artikel 6 i stadgan.
44. I enlighet med internationella regler, t.ex. artikel 37 FN:s konvention om barnets rättigheter, punkt 79 i FN:s allmänna förklaring nr 10 om barns rättigheter i samband med rättskipning som rör unga (2007) samt rekommendationen från Europarådets ministerkommitté¹¹, bör varje form av frihetsberövande av barn vara en sista utväg som används under kortast möjliga tid¹².
45. Mot bakgrund av dessa internationella standarder fastställs i detta direktiv minimiregler om frihetsberövande. Detta berör inte medlemsstaternas efterlevnad av de internationella normerna om frihetsberövande, särskilt när det gäller åtskillnad mellan barn från vuxna och tillgång till utbildningsåtgärder efter fällande dom.

Artikel 11 – Alternativa åtgärder

46. För att undvika frihetsberövande av barn bör de behöriga myndigheterna alltid överväga alternativa åtgärder när detta ligger i barnets intresse. Sådana åtgärder bör omfatta exempelvis skyldighet att anmäla sig hos de behöriga myndigheterna, restriktioner i kontakterna med vissa personer eller deltagande i terapeutisk behandling eller utbildningsåtgärder¹³.

Artikel 12 – Rätt till särbehandling vid frihetsberövande

47. I vissa fall kan frihetsberövande vara oundvikligt, t.ex. för att undvika risken för att den misstänkte eller tilltalade undanröjer bevis, påverkar vittnen eller på annat sätt försvårar utredningen eller avviker etc. I sådana fall bör särskild uppmärksamhet ägnas åt hur frihetsberövade barn behandlas.

¹¹ Ministerkommitténs rekommendation nr 11 (2008) om europeiska bestämmelser om unga lagöverträdare, punkt 59.1; Riktlinjer från Europarådets ministerkommitté om barnanpassad rättskipning, punkt 19.

¹² Se grönboken ”Stärkande av det ömsesidiga förtroendet inom det europeiska rättsliga området”, kapitel 5 om barn, KOM(2011) 327 slutlig, 14.6.2011.

¹³ Se artikel 8 i rådets rambeslut 2009/829/RIF av den 23 oktober 2009 om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder mellan Europeiska unionens medlemsstater som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (EUT L 294, 11.11.2009, s. 20).

48. Med hänsyn till frihetsberövade barns sårbarhet samt vikten av att upprätthålla familjeband och främja återanpassning i samhället är det viktigt att de behöriga myndigheterna respekterar och aktivt främjar att barnets rättigheter i enlighet med internationella och europeiska instrument verklingen tillvaratas. Utöver andra rättigheter bör barn särskilt ha rätt att
- (a) hålla regelbunden och meningsfull kontakt med föräldrar, vänner och familj; begränsningar av denna rätt bör aldrig användas som bestraffning,
 - (b) erhålla lämplig utbildning, vägledning och fostran,
 - (c) erhålla medicinsk vård.
49. I enlighet med internationella normer¹⁴ bör barn hållas avskilda från vuxna, för att ta hänsyn till deras behov och sårbarhet. När barn som är frihetsberövat fyller 18 år bör han eller hon ha möjlighet att också i fortsättning hållas avskild från vuxna. För detta ändamål bör hänsyn tas till omständigheterna i det enskilda fallet. De åtgärder som föreskrivs i detta direktiv förutsätter dock inte att det inrättas särskilda häkten eller fängelser för barn.

Artikel 13 – Snabb och omsorgsfull handläggning av mål

50. I förfaranden som rör barn är det viktigt att tillämpa skyndsamhetsprincipen för att få en snabb lösning och tillvarata barnets bästa. Domstolarna bör visa särskilt omsorg för att undvika risken för negativa konsekvenser för familjen och barnets sociala förbindelser.

Artikel 14 – Rätt till skydd av privatlivet

51. Kravet på att skydda privatlivet för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden följer av internationella normer¹⁵. Deltagandet i straffrättsliga förfaranden innebär en stigmatisering av de berörda och kan i synnerhet för barn ha en skadlig inverkan på deras möjligheter till återanpassning i samhället och på deras framtida yrkesliv och sociala liv. Skyddet för privatlivet för barn som är föremål för straffrättsliga förfaranden är en viktig del av rehabiliteringen av unga.
52. Rättegångar mot barn bör hållas bakom stängda dörrar. I särskilda undantagsfall bör domstolen kunna besluta att en förhandling ska vara offentlig, efter det att vederbörlig hänsyn har tagits till barnets bästa.
53. När det gäller att se till barnets och familjens bästa bör myndigheterna förhindra offentligt spridande av information som kan leda till att de berörda personerna identifieras (t.ex. namn på och bilder av barnet och familjemedlemmar).

Artikel 15 – Rätt till tillträde till domstolsförhandlingarna för den person som har föräldraansvaret

54. För att säkerställa att barnet har lämpligt biträde och stöd i samband med domstolsförhandlingarna bör den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen som anges i artikel 5 vara närvarande.

Artikel 16 – Barns rätt att personligen närvara vid den rättegång som syftar till att avgöra frågan om deras skuld

¹⁴ Artikel 37 i FN:s konvention om barnets rättigheter, artikel 13.4 i Pekingreglerna, riktlinjerna från Europarådets ministerkommitté om barnanpassad rättskipning, punkt IV.A.6.20.

¹⁵ Riktlinjerna från Europarådets ministerkommitté om barnanpassad rättskipning, punkt IV.A.2.6.

55. Barn som uteblir från sin rättegång riskerar att inte kunna tillvarata sin rätt till försvar. De tilltalade kan i sådana fall varken redogöra för sin version av sakförhållandena inför domstolen eller lägga fram bevis till stöd för denna. De riskerar därför att fällas till ansvar utan att ha givits tillfälle att motbevisa grunderna för en sådan dom.
56. Rätten att närvara vid rättegången, eller ha möjlighet att avstå från denna rätt efter att ha blivit informerad om den, är oundgänglig för utövandet av rätten till försvar.
57. I artikel 16 anges att medlemsstaterna är skyldiga se till att rätten att vara närvarande beaktas vid varje rättegång som syftar till att avgöra den tilltalades skuld (oavsett fällande eller friande dom), i enlighet med Europadomstolens rättspraxis. Barnets närvaro i detta skede av de straffrättsliga förfarandena är av särskilt stor vikt med tanke på de möjliga konsekvenserna av vad som avhandlas då.

Artikel 17 – Förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder

58. Direktivet är tillämpligt på barn som är föremål för förfaranden enligt rambeslut 2002/584/RIF från det att de grips i verkställighetsstaten. Ett förbättrat system för europeiska arresteringsorder är en central punkt i kommissionens tredje rapport om genomförandet av rådets rambeslut om en europeisk arresteringsorder¹⁶.
59. De behöriga myndigheterna i den verkställande medlemsstaten ska tillämpa de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv. Detta kommer att främja ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande genom att i den verkställande medlemsstaten erbjuda samma lägsta skyddsnivå för barn som finns i den utfärdande medlemsstaten.
60. Förfarandena för verkställighet av den europeiska arresteringsordern kommer inte att försenas, eftersom denna artikel inte påverkar de tidsfrister som anges i rambeslutet.
61. Med hänsyn till barnets bästa och i enlighet med internationella regler om att varje form av frihetsberövande av barn bör vara en sista utväg och användas kortast möjliga tid (se ovan, artikel 10), ska de behöriga myndigheterna vidta alla åtgärder som krävs för att begränsa frihetsberövandet av barn som är föremål för en sådan europeisk arresteringsorder.

Artikel 18 – Rätt till rättshjälp

62. Även om detta direktiv är inte avsett att reglera frågan om rättshjälp, ålägger det medlemsstaterna att se till att deras nationella rättshjälpssystem garanterar ett effektivt utövande av rätten till tillgång till försvarare.
63. Rätten till provisorisk rättshjälp för misstänkta eller tilltalade barn som är frihetsberövade eller föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder kommer att omfattas av [förslaget till] direktivet om rätt till provisorisk rättshjälp för frihetsberövade misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för personer som eftersöks inom ramen för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder, och av [förslaget till] kommissionens rekommendation om rätt till rättshjälp för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga förfaranden. I den sistnämnda hänvisas det särskilt till barns situation i diskussionerna om ”behovsprövning” och ”rimlighetsprövning”¹⁷.

¹⁶ Rapport från kommissionen om genomförandet sedan 2007 av rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna – KOM(2011) 175 slutlig.

¹⁷ Se punkterna 6 och 12.

Artikel 19 – Fortbildning

64. Rättsliga och brottsbekämpande myndigheter och fängelsepersonal som hanterar situationer som involverar barn bör vara medvetna om de särskilda behoven hos barn i olika åldersgrupper och se till att förfarandena anpassas till dessa behov. För detta ändamål behöver de lämplig fortbildning om barns rättigheter och behoven hos barn i olika åldersgrupper, om barns utveckling och barnpsykologi, om pedagogik, om kommunikation med barn i alla åldersgrupper och utvecklingsstadier och om barn som befinner sig i särskilt utsatta situationer¹⁸. Även försvarsadvokater som specialiserat sig på mål som rör barn bör delta i sådan fortbildning.
65. Personer som arbetar med stöd eller reparativ rättvisa för barn bör också erhålla fortbildning på lämplig nivå för att säkerställa att barn behandlas på ett respektfullt, opartiskt och professionellt sätt.

Artikel 20 – Insamling av uppgifter

66. För att övervaka och utvärdera om detta direktiv fungerar på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, är det nödvändigt att samla in uppgifter från medlemsstaterna om utövandet av de rättigheter som fastställs i direktivet. Relevanta uppgifter är bland annat uppgifter som har registrerats av rättsliga och brottsbekämpande myndigheter och, i möjligaste mån, administrativa uppgifter som sammanställts av hälso- och sjukvården och sociala myndigheter.

Artikel 21 – Kostnader

67. De kostnader som detta direktiv för med sig med avseende på bedömningen av barnet, den medicinska undersökningen och ljud- och bildupptagningen ska bäras av medlemsstaterna, även om det misstänkta eller tilltalade barnet sedermera döms till ansvar för brott.

Artikel 22 – Klausul om bevarande av skyddsnivån

68. Denna artikel säkerställer att fastställandet av gemensamma miniminormer i enlighet med detta direktiv inte leder till sänkta normer i vissa medlemsstater och att de normer som fastställs i Europakonventionen upprätthålls. Eftersom detta direktiv föreskriver miniminormer står det medlemsstaterna fritt att fastställa strängare normer.

Artikel 23 – Införlivande

69. Medlemsstaterna måste införliva direktivet senast den [24 månader efter det att det offentliggjorts] och senast samma dag överlämna texten till de bestämmelser som införlivar direktivet i nationell rätt till kommissionen.
70. Medlemsstaterna bör låta anmälan av sina införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande.

Artikel 24 – Ikraftträdande

71. I denna artikel anges att direktivet träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

¹⁸ Detta följer även av internationella normer, såsom artikel 40.1 och 40.3 i FN:s konvention om barnets rättigheter och Europarådets ministerkommittés riktlinjer om barnanpassad rättskipning, punkt 63.

4 SUBSIDIARITETSPRINCIPEN

72. Målet med detta förslag kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna själva, eftersom det syftar till att främja det ömsesidiga förtroendet dem emellan. Det är således viktigt att enas om gemensamma miniminormer om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden i hela Europeiska unionen. Behovet av EU-åtgärder och förklaringar om varför EU är bättre lämpad att vidta åtgärder om särskilda skyddsåtgärder för barn i straffrättsliga förfaranden behandlas närmare i den konsekvensanalys som åtföljer förslaget till direktiv.

5 PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

73. Förslaget överensstämmer med proportionalitetsprincipen, eftersom det inte går utöver det minimum som krävs för att uppnå det uppsatta målet på europeisk nivå och vad som är nödvändigt för det ändamålet. Bestämmelser som syftar till att uppnå en högre grad av harmonisering av normer har avfärdats. Det gäller exempelvis bestämmelser rörande ålder för straffrättsligt ansvar, inrättande av ungdomsdomstolar samt system för handläggning av ärenden utanför domstolar, eftersom dessa skulle ha lett till omfattande förändringar av de straffrättsliga systemen i medlemsstaterna. Av proportionalitetsskäl innehåller direktivet således inte en heltäckande uppsättning regler om barn i straffrättsliga förfaranden. Det inför endast sådana minimiregler som anses oundgängliga för att uppfylla målet att uppnå en effektiv skyddsnivå för barn och stärka det ömsesidiga förtroendet och det rättsliga samarbetet.

6 BUDGETKONSEKVENSER

74. Detta förslag har ingen påverkan på Europeiska unionens budget.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

**om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga
förfaranden**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 82.2 b,
med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹⁹,
med beaktande av Regionkommitténs yttrande²⁰,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och
av följande skäl:

- 1) Syftet med detta direktiv är att fastställa rättssäkerhetsgarantier som säkerställer att barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden har förmåga att förstå och följa dessa förfaranden, i syfte att göra det möjligt för dessa barn att utöva sin rätt till en rättvis rättegång samt förebygga att de återfaller i brott och främja deras anpassning i samhället.
- 2) Genom att fastställa minimiregler om skyddet för misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter bör detta direktiv medverka till att stärka medlemsstaternas förtroende för andra medlemsstaters straffrättsliga system, och kan därigenom bidra till att förbättra det ömsesidiga erkännandet av straffrättsliga avgöranden. Sådana gemensamma minimiregler bör också bidra till att avlägsna hindren för den fria rörligheten för medborgarna inom medlemsstaternas hela territorium.
- 3) Även om alla medlemsstater är parter i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*), den internationella konventionen om medborgarliga och politiska rättigheter och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, har erfarenheten visat att detta i sig inte alltid räcker för att skapa tillräckligt förtroende för andra staters straffrättsliga system.
- 4) Stockholmsprogrammet²¹ lade starkt fokus på att stärka individens rättigheter i straffrättsliga förfaranden. I punkt 2.4 i programmet uppmanade Europeiska rådet kommissionen att lägga fram förslag till en strategi i flera steg²² för att stärka rättigheterna för misstänkta och tilltalade.

¹⁹ EUT C , , s. .

²⁰ EUT C , , s. .

²¹ EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

²² EUT C 291, 4.12.2009, s. 1.

- 5) Hittills har tre åtgärder har antagits, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU²³, Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU²⁴ och Europaparlamentet och rådets direktiv 2013/48/EU²⁵.
- 6) Detta direktiv främjar barnets rättigheter, mot bakgrund av Europarådets riktlinjer om en barnanpassad rättsskipning.
- 7) Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden bör bli föremål för särskild uppmärksamhet i syfte att bevara deras utvecklingspotential och förmåga till återanpassning i samhället.
- 8) Detta direktiv bör tillämpas på barn, i betydelsen personer som är under 18 år vid den tidpunkt då de blir misstänkta eller anklagade för att ha begått ett brott, oavsett deras ålder under de straffrättsliga förfarandena fram till den slutliga domen.
- (9) Detta direktiv bör också vara tillämpligt med avseende på brott som samme misstänkte eller tilltalade har begått efter 18 års ålder och som utreds och lagförs gemensamt med brott för vilka straffrättsliga förfaranden inleddes mot den berörda personen före 18 års ålder, på grund av att de hänger mycket nära samman med dessa.
- 10) Om den berörda personen är över 18 år vid den tidpunkt då han eller hon blir misstänkt eller tilltalad i straffrättsliga förfaranden, uppmuntras medlemsstaterna att tillämpa rättssäkerhetsgarantierna i detta direktiv fram till dess att vederbörande har fyllt 21 år.
- 11) Medlemsstaterna bör fastställa barns ålder på grundval av barnens egna utsagor, kontroller av deras rättsliga ställning, granskning av dokumentation, annan bevisning och, om sådan bevisning inte finns tillgänglig eller är otillräcklig, på grundval av en medicinsk undersökning.
- 12) Detta direktiv bör tillämpas med hänsyn till bestämmelserna i direktiv 2012/13/EU och direktiv 2013/48/EU. Information om mindre förseelser bör tillhandahållas på samma villkor som föreskrivs i artikel 2.2 i direktiv 2012/13/EU. För att ta hänsyn till barns särskilda behov ger detta direktiv emellertid ytterligare kompletterande skydd vad gäller information som ska lämnas till den som har föräldraansvar och vad gäller obligatorisk tillgång till advokat.
- 13) Om ett barn är frihetsberövat bör den rättighetsinformation som lämnas till barnet i enlighet med artikel 4 i direktiv 2012/13/EU omfatta tydliga uppgifter om barnets rättigheter enligt detta direktiv.
- 14) Med *person med föräldraansvar* avses varje person som har föräldraansvar för ett barn enligt definitionen i rådets förordning (EG) nr 2201/2003²⁶. *Föräldraansvar* är alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom, bland annat vårdnad och umgänge.

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s.1).

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 1.6.2012, s.1).

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (EUT, 294, 6.11.2013, s. 1).

²⁶ Rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar (EUT L 338, 23.12.2003, s. 1).

- 15) Barn bör ha rätt att hålla den person som har föräldraansvar underrättad om tillämpliga processuella rättigheter, antingen muntligt eller skriftligt. Denna information bör tillhandahållas utan dröjsmål och vara så utförlig som krävs för att säkerställa ett rättvist förfarande och ett effektivt utövande av barnets rätt till försvar. Om det skulle strida mot barnets bästa att informera personen med föräldraansvar om dessa rättigheter bör en annan lämplig vuxen informeras.
- 16) Barn bör inte kunna avstå från sin rätt att få tillgång till försvarare, eftersom de inte har förmåga att fullt ut förstå och följa straffrättsliga förfaranden. Därför bör närvaro eller biträde av en försvarare vara obligatoriskt för barn.
- 17) I vissa medlemsstater har andra myndigheter än en allmän åklagarmyndighet eller en domstol med behörighet i brottmål befogenhet att utdöma andra påföljder än frihetsberövande för mindre förseelser. Detta kan exempelvis handla om trafikförseelser som begås i stor skala och som kan komma att fastställas vid en poliskontroll. I sådana situationer vore det orimligt att begära att de behöriga myndigheterna ska garantera obligatorisk tillgång till försvarare. I sådana fall där medlemsstaternas lagstiftning föreskriver att en påföljd för mindre förseelser kan åläggas av en sådan myndighet, och där en sådan påföljd kan överklagas till en domstol med behörighet i brottmål eller där saken på annat sätt kan hänskjutas till en sådan, bör obligatorisk tillgång till försvarare endast gälla i förfaranden vid den domstolen till följd av ett sådant överklagande eller hänskjutande. I vissa medlemsstater kan ärenden som berör barn prövas av allmän åklagare, som kan ålägga påföljder. I sådana förfaranden bör barn ha obligatorisk tillgång till advokat.
- 18) I vissa medlemsstater anses vissa mindre förseelser, särskilt mindre trafikförseelser, mindre förseelser mot kommunala föreskrifter och mindre förseelser mot allmän ordning vara brott. Det vore oproportionerligt att begära att de behöriga myndigheterna ska garantera obligatorisk tillgång till försvarare med avseende på sådana mindre förseelser. Om lagstiftningen i en medlemsstat föreskriver att frihetsberövande kan inte användas som påföljd för mindre förseelser, bör rätten till obligatorisk tillgång till försvarare därför endast tillämpas vid förfaranden inför en domstol med behörighet i brottmål.
- 19) Barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden bör ha rätt till en individuell bedömning för att fastställa deras särskilda behov av skydd, utbildning, fostran och social integration, så att det därigenom blir möjligt att avgöra om och i vilken utsträckning de skulle behöva bli föremål för särskilda åtgärder i samband med de straffrättsliga förfarandena och för att bestämma omfattningen av deras straffrättsliga ansvar och huruvida en påföljd eller en utbildningsåtgärd vore mest lämplig för dem.
- 20) För att säkerställa den personliga integriteten hos barn som anhållits eller häktats har barnet bör ha tillgång till en medicinsk undersökning. Den medicinska undersökningen bör utföras av läkare.
- 21) För att säkerställa ett tillräckligt skydd för barn som inte alltid förmår förstå innehållet i förhör som de genomgår, och att undvika att förhörsinnehållet ifrågasätts och att man på grund av detta måste göra om förhör i onödan, bör förhör med barn spelas in med ljud och bild. Detta inbegriper dock inte förhör som krävs för att identifiera barnet.
- 22) Det skulle emellertid vara orimligt att kräva att de behöriga myndigheterna säkerställer ljud- och bildupptagning under alla omständigheter. Vederbörlig hänsyn bör tas till ärendets komplexitet, det påstådda brottets svårhetsgrad och hur allvarlig påföljd som

kan komma i fråga. Om ett barn frihetsberövas före fällande dom, bör eventuella förhör med barnet spelas in med ljud och bild.

- 23) Sådana ljud- och bildupptagningar bör endast vara tillgängliga för de rättsliga myndigheterna och parterna i förfarandena. Dessutom bör förhör med barn hållas på ett sätt som tar hänsyn till barnets ålder och mognadsnivå.
- 24) Vid bedömning av frågan om rättshjälp, bör medlemsstaterna sträva efter att ha regler som garanterar ett effektivt utövande av rätten till tillgång till försvarare för barn.
- 25) Barn är särskilt sårbara vid frihetsberövande. Särskilda ansträngningar bör göras för att undvika frihetsberövande av barn med hänsyn till den inneboende risken för deras fysiska, psykiska och sociala utveckling. De behöriga myndigheterna bör överväga alternativa åtgärder och använda sådana åtgärder närhelst det ligger i barnets intresse. Detta kan innebära en skyldighet att rapportera till en behörig myndighet, en begränsning av kontakterna med vissa personer, ett krav att genomgå terapeutisk behandling eller behandling mot missbruk samt deltagande i utbildningsåtgärder.
- 26) Barn som frihetsberövas bör komma i åtnjutande av särskilda skyddsåtgärder. I synnerhet bör de hållas åtskilt från vuxna, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta, i enlighet med artikel 37 c i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. När ett barn som är frihetsberövat uppnår 18 års ålder bör det finnas möjlighet att fortsätta frihetsberövande avskilt från vuxna om det är befogat, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt hur frihetsberövade barn behandlas med hänsyn till deras inneboende sårbarhet. Barn bör ha tillgång till utbildningsmöjligheter i enlighet med sina behov.
- 27) Yrkesverksamma som kommer i direkt kontakt med barn bör ta hänsyn till de särskilda behoven hos barn i olika åldersgrupper och se till att förfarandena anpassas till dessa behov. För detta ändamål bör de genomgå särskild utbildning i att handskas med barn.
- 28) Rättegångar mot barn bör hållas bakom stängda dörrar, för att skydda deras privatliv och underlätta deras återintegrering i samhället. I särskilda undantagsfall bör domstolen kunna besluta att en förhandling ska vara offentlig, efter det att vederbörlig hänsyn har tagits till barnets bästa.
- 29) För att säkerställa att barn får hjälp och stöd på lämpligt sätt bör den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen ha tillträde till domstolsförhandlingar i vilka det misstänkta eller tilltalade barnet deltar.
- 30) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid rättegången grundar sig på rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i Europakonventionen, såsom denna bestämmelse har tolkats i rättspraxis från Europadomstolen.
- 31) De rättigheter som föreskrivs i detta direktiv bör vara tillämpliga på barn som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder, från det att de grips i den verkställande medlemsstaten.
- 32) Varje individuell bedömning, medicinsk undersökning och ljud- och bildupptagning som utförs i enlighet med detta direktiv bör vara kostnadsfri för det berörda barnet.
- 33) För att övervaka och utvärdera om detta direktiv fungerar på ett effektivt sätt, är det nödvändigt att samla in uppgifter från medlemsstaterna rörande genomförandet av de rättigheter som fastställs i direktivet. Relevanta uppgifter är bland annat sådana som registrerats av rättsliga och brottsbekämpande myndigheter samt, i möjligaste mån, administrativa uppgifter som hälso- och sjukvården och sociala myndigheter har

sammanställt rörande rättigheterna i detta direktiv, särskilt med avseende på antalet barn som getts tillgång till försvarare, antalet individuella bedömningar som har utförts, antalet förhör som har spelats in med ljud och bild och antalet barn som har frihetsberövats.

- 34) Detta direktiv garanterar de rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och i Europakonventionen, inbegripet förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling, rätten till frihet och säkerhet, respekten för privatlivet och familjelivet, människans rätt till integritet, barnets rättigheter, integrering av personer med funktionshinder, rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol samt presumption för oskuld och rätten till försvar. Detta direktiv bör tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer.
- (35) I detta direktiv fastställs minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att därigenom erbjuda en högre skyddsnivå. Sådana högre skyddsnivåer bör inte utgöra något hinder för det ömsesidiga erkännandet av rättsliga avgöranden som dessa minimiregler är avsedda att underlätta. Skyddsnivån bör aldrig vara lägre än de normer som anges i EU-stadgan och i Europakonventionen, såsom dessa tolkas i rättspraxis från Europeiska unionens domstol och Europadomstolen.
- 36) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma miniminormer om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- 37) [I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, har Förenade kungariket och Irland meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv] ELLER [I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, deltar Förenade kungariket och Irland inte i antagandet av detta direktiv, och är därför inte bundna av det och omfattas inte av dess tillämpning]²⁷.
- 38) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, som är fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, och är därför inte bundet av det och omfattas inte av dess tillämpning.
- 39) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument²⁸ har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett

²⁷ Den slutgiltiga lydelsen av detta skäl i direktivet beror på den faktiska ståndpunkt som Förenade kungariket och Irland kommer att inta i enlighet med bestämmelserna i protokoll nr 21.

²⁸ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

direktiv och motsvarande delar i nationella instrument för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs minimiregler om vissa rättigheter för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för barn som är föremål för ett överlämningsförfarande i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF²⁹ ("förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder").

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv är tillämpligt på barn som är föremål för straffrättsliga förfaranden från den tidpunkt då de blir misstänkta eller anklagade för att ha begått ett brott och fram till dess att till dess att de straffrättsliga förfarandena avslutas.
2. Detta direktiv är tillämpligt på barn som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder från den tidpunkt då de grips i den verkställande medlemsstaten.
3. Detta direktiv är tillämpligt på misstänkta eller tilltalade som är föremål för sådana straffrättsliga förfaranden som avses i punkt 1 och på personer som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder som avses i punkt 2, som har upphört att vara barn under dessa förfaranden, som inleddes när de var barn.
4. Detta direktiv är också tillämpligt på barn som inte är misstänkta eller tilltalade, men som under loppet av förhör av polis eller någon annan brottsbekämpande myndighet blir misstänkta eller tilltalade.
5. Detta direktiv påverkar inte nationella regler som fastställer åldersgränsen för straffrättsligt ansvar.

Artikel 3

Definition

Med *barn* avses i detta direktiv en person som är yngre än 18 år.

Artikel 4

Barns rätt till information

1. Medlemsstaterna ska se till att barn snabbt informeras om sina rättigheter i enlighet med direktiv 2012/13/EU. De skall också informeras om följande rättigheter inom det tillämpningsområde som gäller för direktiv 2012/13/EU:

²⁹ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

- (1) Rätten att få personer som har föräldraansvar informerade i enlighet med artikel 5.
 - (2) Rätten till försvarare i enlighet med artikel 6.
 - (3) Rätten till en individuell bedömning i enlighet med artikel 7.
 - (4) Rätten till en medicinsk undersökning i enlighet med artikel 8.
 - (5) Rätten till frihet och rätten till särbehandling vid frihetsberövande i enlighet med artiklarna 10 och 12.
 - (6) Rätten till skydd av privatlivet i enlighet med artikel 14.
 - (7) Rätten till tillträde till domstolsförhandlingarna för personer med föräldraansvar i enlighet med artikel 15.
 - (8) Rätten att närvara personligen vid rättegången i enlighet med artikel 16.
 - (9) Rätten till rättshjälp i enlighet med artikel 18.
2. Medlemsstaterna ska se till att den rättighetsinformation som ges till frihetsberövade barn i enlighet med direktiv 2012/13/EU inbegriper deras rättigheter enligt det här direktivet.

Artikel 5

Barnets rätt att få den som har föräldraansvar informerad

Medlemsstaterna ska se till att den person som har föräldraansvar för barnet eller, om detta skulle strida mot barnets bästa, en annan lämplig vuxen, erhåller samma information som barnet mottar i enlighet med artikel 4.

Artikel 6

Rätt till obligatorisk tillgång till försvarare

1. Medlemsstaterna ska se till att barn biträds av en försvarare under hela de straffrättsliga förfarandena, i enlighet med direktiv 2013/48/EU. Barn ska inte ha möjlighet att avstå från sin rätt till tillgång till försvarare.
2. Rätten till tillgång till försvarare ska också tillämpas i straffrättsliga förfaranden som kan leda till att åklagaren lägger ned målet efter det att barnet har uppfyllt vissa villkor.

Artikel 7

Rätt till en individuell bedömning

1. Medlemsstaterna ska se till att hänsyn tas till barns särskilda behov när det gäller skydd, utbildning, fostran och social anpassning.
2. För detta ändamål ska barn bedömas individuellt. Bedömningen ska särskilt beakta barnets personlighet och mognad samt dess ekonomiska och sociala bakgrund.
3. Den individuella bedömningen ska äga rum i ett lämpligt skede av förfarandet och i alla händelser innan åtal väcks.

4. Omfattningen och de närmare formerna för den individuella bedömningen kan variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, det påstådda brottets svårhetsgrad samt den påföljd som kommer att åläggas om barnet befinns skyldigt till det påstådda brottet, oavsett om barnet tidigare har kommit i kontakt med de behöriga myndigheterna i samband med straffrättsliga förfaranden.
5. Den individuella bedömningen ska utföras i nära samverkan med barnet.
6. Om de omständigheter som ligger till grund för en individuell bedömning förändras avsevärt, ska medlemsstaterna se till att bedömningen uppdateras under hela de straffrättsliga förfarandena.
7. Medlemsstaterna får göra undantag från kravet i punkt 1 när det med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet vore oproportionerligt att utföra en individuell bedömning, oavsett om barnet tidigare har kommit i kontakt med de behöriga myndigheterna i samband med straffrättsliga förfaranden.

Artikel 8

Rätt till en medicinsk undersökning

1. Vid frihetsberövande av barn ska medlemsstaterna se till att barnet har tillgång till en medicinsk undersökning, särskilt för att bedöma barnets allmänna mentala och fysiska tillstånd, och därigenom fastställa dess förmåga att medverka i förhör eller andra utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder, eller andra åtgärder som vidtas eller planeras gentemot barnet.
2. Följande personer ska ha rätt att begära en medicinsk undersökning:
 - (a) Barnet självt.
 - (b) Innehavaren av föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen som avses i artikel 5.
 - (c) Barnets försvarare.
3. Slutsatserna av den medicinska undersökningen ska dokumenteras skriftligen.
4. Medlemsstaterna ska se till att den medicinska undersökningen upprepas om omständigheterna så kräver.

Artikel 9

Förhör med barn

1. Medlemsstaterna ska se till att förhör med barn som utförs av polis eller andra brottsbekämpande eller rättsliga myndigheter innan åtal väcks spelar in med ljud och bild, såvida det inte är oproportionerligt med hänsyn till hur komplicerat ärendet är, det påstådda brottets svårhetsgrad och hur allvarlig påföljd som kan komma i fråga.
2. När det gäller barn som är frihetsberövade ska förhör alltid spelas in med ljud och bild, oavsett i vilket skede det straffrättsliga förfarandet befinner sig.
3. Vad som sägs i punkt 1 ska inte påverka möjligheterna att ställa frågor för personlig identifiering av barnet utan sådan ljud- och bildupptagning.

Artikel 10

Rätt till frihet

1. Medlemsstaterna ska se till att frihetsberövande av barn före fällande dom endast används som en sista utväg och under en så kort period som möjligt. Vederbörlig hänsyn ska tas till barnets ålder och personliga situation.
2. Medlemsstaterna ska se till att varje frihetsberövande av barn före fällande dom blir föremål för en regelbunden domstolsprövning.

Artikel 11

Alternativa åtgärder

1. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna, om villkoren för frihetsberövande är uppfyllda, har tillgång till alternativa åtgärder när detta är möjligt.
2. De alternativa åtgärderna kan omfatta
 - (a) skyldighet för barnet att uppehålla sig på en viss plats,
 - (b) begränsningar i kontakterna med vissa personer,
 - (c) skyldighet att anmäla sig till behöriga myndigheter,
 - (d) terapeutisk behandling eller avvänjning,
 - (e) deltagande i utbildningsåtgärder.

Artikel 12

Rätt till särbehandling vid frihetsberövande

1. Medlemsstaterna ska se till att frihetsberövade barn hålls åtskilda från vuxna, såvida det inte anses ligga i barnets intresse att denna åtgärd inte vidtas. När ett frihetsberövat barn uppnår 18 års ålder ska medlemsstaterna ge möjlighet att fortsätta det avskilda frihetsberövandet, om det är befogat med hänsyn till den frihetsberövade personens personliga omständigheter.
2. Medlemsstaterna ska under den period som frihetsberövandet varar vidta alla lämpliga åtgärder för att
 - (a) garantera och bevara barnets hälsa och fysiska utveckling,
 - (b) garantera barnets rätt till utbildning och fostran,
 - (c) garantera ett effektivt och regelbundet utövande av rätten till familjeliv, vilket inbegriper av bevara familjeband,
 - (d) främja barnets utveckling och framtida integrering i samhället.

Artikel 13

Snabb och omsorgsfull handläggning av mål

1. Medlemsstaterna ska se till att straffrättsliga förfaranden som involverar barn genomförs skyndsamt och med vederbörlig omsorg.
2. Medlemsstaterna ska se till att barn behandlas på ett sätt som lämpar sig för deras ålder, särskilda behov, mognadsnivå och förmåga att förstå, och med hänsyn till eventuella kommunikationssvårigheter som de kan ha.

Artikel 14

Rätt till skydd av privatlivet

1. Medlemsstaterna ska se till att straffrättsliga förfaranden som involverar barn inte är offentliga såvida det inte finns särskilda omständigheter som, med vederbörlig hänsyn till barnets bästa, motiverar ett undantag.
2. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna vid straffrättsliga förfaranden vidtar lämpliga åtgärder för att skydda barnets och dess familjemedlemmars privatliv, inklusive deras namn och bilder. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna inte offentliggör information som skulle kunna leda till identifiering av barnet.
3. Medlemsstaterna ska se till att sådana inspelningar som avses i artikel 9.1 inte görs offentliga.

Artikel 15

Rätt till tillträde till domstolsförhandlingarna för den person som har föräldraansvaret

Medlemsstaterna ska se till att den person som har föräldraansvar eller en annan lämplig vuxen som avses i artikel 5 har tillträde till domstolsförhandlingar som berör barnet.

Artikel 16

Barns rätt att närvara personligen vid den rättegång som syftar till att avgöra frågan om deras skuld

1. Medlemsstaterna ska se till att barn är närvarande vid rättegången.
2. Medlemsstaterna ska se till att barn som inte varit närvarande vid en rättegång som lett till ett avgörande om deras skuld, ska ha rätt till ett nytt förfarande som de har rätt att delta i och som ger möjlighet till en förnyad prövning av sakfrågan, inbegripet prövning av ny bevisning, och som kan leda till att det ursprungliga avgörandet upphävs.

Artikel 17

Förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder

1. Medlemsstaterna ska se till att ett eftersökt barn har de rättigheter som avses i artiklarna 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 och 18 i den verkställande medlemsstaten efter att ha gripits inom ramen för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder.
2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 12 i rambeslut 2002/584/RIF ska de verkställande myndigheterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att begränsa längden på frihetsberövandet av barn som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder.

Artikel 18

Rätt till rättshjälp

Medlemsstaterna ska se till att nationell lagstiftning om rättshjälp garanterar ett effektivt utövande av den rätt till tillgång till försvarare som avses i artikel 6.

Artikel 19

Fortbildning

1. Medlemsstaterna ska se till att personal vid rättsliga och brottsbekämpande myndigheter och fängelsepersonal som i sitt arbete kommer i kontakt med barn har särskilda kunskaper om straffrättsliga förfaranden som involverar barn. De ska få särskild fortbildning i frågor som rör barns juridiska rättigheter, lämplig förhörsteknik, barnpsykologi, kommunikation på ett språk som är anpassat till barnets förutsättningar och pedagogiska färdigheter.
2. Medlemsstaterna ska se till att advokater som försvarar barn också får sådan fortbildning.
3. Medlemsstaterna ska genom sina offentliga myndigheter eller genom att finansiera organisationer för stöd till barn, uppmuntra initiativ som möjliggör att de som tillhandahåller stödverksamheter för barn liksom verksamheter för reparativ rättvisa, får lämplig fortbildning på en nivå som är anpassad till kontakten med barn och följer yrkesmässiga normer, för att säkerställa att dessa verksamheter tillhandahålls på ett opartiskt, respektfullt, och professionellt sätt.

Artikel 20

Insamling av uppgifter

1. Medlemsstaterna ska senast den [...] och därefter vart tredje år till kommissionen översända uppgifter som visar hur de rättigheter som fastställs i detta direktiv har genomförts.
2. Sådana uppgifter ska särskilt omfatta uppgifter om hur många barn som har givits tillgång till försvarare, antalet individuella bedömningar som har utförts, antalet förhör som har spelats in med ljud och bild samt antalet barn som har frihetsberövats.

Artikel 21

Kostnader

Medlemsstaterna ska stå för de kostnader som uppstår genom tillämpning av artiklarna 7, 8 och 9, oavsett vad som är resultatet av förfarandena.

Artikel 22

Klausul om bevarande av skyddsnivån

Ingenting i detta direktiv ska ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som följer av stadgan, Europakonventionen eller andra relevanta bestämmelser i internationell rätt, särskilt FN:s konvention om barnets rättigheter, eller i en medlemsstats lagstiftning som erbjuder en högre skyddsnivå.

Artikel 23

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den [24 månader efter det att det har offentliggjorts]. De ska genast underrätta kommissionen om detta.
2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
3. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 24

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 25

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande